

Трещов М.М.

доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри адміністративно-правових дисциплін
та публічного управління

Наумик А.С.

здобувач вищої освіти

Корх А.О.

здобувач вищої освіти

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУБ'ЄКТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

***Анотація.** В даній науковій статті здійснюється теоретичний аналіз суб'єктів реалізації державної політики у сфері освіти дорослих в контексті реформування сучасної системи вищої освіти, визначаються детермінанти та передумови.*

***Ключові слова:** освіта, суб'єкт, реформування, держава, політика, освітня послуга, суспільство.*

Treshchov M., Naumyk A., Korkh A. Theoretical analysis of subjects implementing state policy in the field of adult education in the context of reforming higher education in Ukraine. This scientific article provides a theoretical analysis of the subjects of implementation of state policy in the field of adult education in the context of reforming the modern system of higher education, determinants and prerequisites are determined.

***Key words:** education, subject, reform, state, policy, educational service, society.*

Актуальність дослідження. Орієнтуючись на Розділ VI законопроекту «Про освіту дорослих» [2], а саме на органи управління у сфері освіти дорослих, слід чітко виокремити серед них ті, які в межах своїх повноважень здійснюють саме реалізацію цієї політики. Тож, серед державних органів влади, це, передусім, є: центральні органи виконавчої влади у сфері освіти і науки, центральні органи виконавчої влади у сфері праці, трудових відносин та зайнятості населення, центральні органи

виконавчої влади із забезпечення якості освіти та інші державні органи у межах своїх повноважень тощо.

Окремо слід виділити й органи місцевого самоврядування, як суб'єкт реалізації державної політики у сфері освіти дорослих, адже на них покладається забезпечення доступності та якості освіти дорослих на відповідній території, а також виконання регіональних програм у сфері освіти дорослих.

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз суб'єктів реалізації державної політики у сфері освіти дорослих в контексті реформування вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу. Основними розробниками державної політики у сфері освіти дорослих, що відповідають не лише за її реалізацію, а й формування, є Верховна Рада України та її профільні комітети, Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України тощо.

Окрім цього, суб'єктами реалізації державної політики у сфері освіти дорослих є професійні спілки, організації роботодавців, їх об'єднань тощо.

Тобто, можна зазначити, що основними стейкхолдерами у сфері освіти дорослих є: провайдери освітніх послуг для дорослих; роботодавці; профільні організації інститутів громадянського суспільства, а також експерти та дослідники цієї галузі [3].

А бенефіціарами у кінцевому рахунку від розроблення і реалізації політики у сфері освіти дорослих в Україні є: 1) молодь, люди середнього та похилого віку тощо; 2) роботодавці; 3) органи публічної влади.

Вважаємо за доцільне зазначити сутність поняття «провайдер освітніх послуг», як «юридична особа, фізична особа-підприємець, фізична особа, що надає освітні послуги здобувачам освіти дорослих» [2].

Так, О. Василенко, зазначає, що «серед ключових провайдерів освітніх послуг для дорослих виокремлюються:

- державні структури, які спрямовані на підвищення кваліфікації співробітників (галузеві, секторальні);
- бізнес-організації, які працюють у сфері підвищення професійної кваліфікації своїх працівників, і які надають освітні професійні чи особистісні послуги на комерційній основі (мовні, автомобільні курси, школи йоги тощо);

– громадські організації, які працюють за грантової підтримки (міжнародних організацій або органів місцевої влади), або можуть надавати освітні послуги своїм членам на іншій основі» [1].

Окремо зазначено типи провайдерів освітніх послуг у сфері освіти дорослих у ст.30 законопроекту України «Про освіту дорослих»: центри освіти дорослих; заклади післядипломної освіти; громадські об'єднання; інші установи та організації; фізичні особи, в тому числі фізичні особи-підприємці тощо [2].

Варто надати й такий перелік провайдерів освітніх послуг для дорослих в Україні, як: «заклади вищої освіти; заклади професійно-технічної освіти; інститути післядипломної освіти; бізнес-школи; корпоративні центри навчальної підготовки у приватному секторі; профільні організації громадянського суспільства (далі – ОГС) (громадські організації, спілки, професійні асоціації тощо); тренінгові та консультативні приватні компанії; навчальні центри при ОГС, за умови запровадження спеціальних курсів/програм для дорослих [7].

Важливими аспектами розвитку системи освіти дорослих в контексті комплексної трансформації вищої освіти України є необхідність збільшення інституційної спроможності закладів вищої освіти здійснювати статутну діяльність, а також використання інноваційних технологій проєктного менеджменту (управління) й залучення до роботи інститутів громадянського суспільства.

Про необхідність застосування вищеописаних управлінських (публічно-управлінських технологій) зазначають провідні фахівці галузі у своїх численних наукових працях. Зокрема д.ю.н., професор Н. С. Сидоренко наполягає на тому, що у вирішенні зазначених питань може прийти на допомогу розбудова та стимулювання діяльності інститутів громадянського суспільства [4]. В той час, як к.ю.н. І. В. Дзюба наголошує на необхідності активізації громадської ініціативи [3].

Центральний орган виконавчої влади, що є провідним у забезпеченні формування та реалізації державної політики у сфері освіти дорослих. є Міністерство освіти і науки України. Так, серед основних завдань і повноважень виокремлюють: «розроблення стратегічних документів та державних цільових програм у сфері освіти дорослих; аналіз та прогнозування розвитку освіти дорослих; здійснення ліцензування освітніх установ та валідації освітніх результатів; здійснення повноважень засновника щодо державних закладів освіти за дорученням і в межах, встановлених Кабінетом Міністрів України тощо»

[5]. Інші центральні органи виконавчої влади та галузеві міністерства України також можуть брати активну участь у розробці та реалізації державної політики у сфері освіти дорослих в контексті вищої освіти, зокрема в такому: формуванні стандартів сучасної вищої освіти; сприяння працевлаштуванню випускників закладів вищої освіти України; формування певних пропозицій щодо державного замовлення на підготовку фахівців відповідної (за сферою діяльності галізі) тощо.

Окремо варто зупинитися на важливості інститутів громадянського суспільства у реалізації державної політики у сфері освіти дорослих. З метою оптимізації процесу громадського управління освітою дорослих в Україні, слід «максимально спрямувати розвиток і вдосконалити роботу громадських організацій у сфері освіти дорослих та сприяти законодавчому і правовому закріпленню порядку їх створення та діяльності» [6].

Освіта водночас є і структурою, що контролюється органами державної влади, і частиною громадського життя, тобто виникає державно-громадська синергія. Через це саме в освітній галузі має яскраво відобразитися єдність інтересів держави і громадянського суспільства.

Висновки. Таким чином, основних суб'єктів реалізації державної політики у сфері освіти дорослих в Україні можна умовно об'єднати у такі чотири групи, як-от: державні органи влади та органи місцевого самоврядування; приватні бізнес-структури, зокрема фізичні особи-підприємці; інститути громадянського суспільства, зокрема профільні ОГС; наукові установи, зокрема навчальні заклади, науково-дослідні інститути тощо.

Література

1. Василенко О.В. Неформальна освіта дорослих: нове соціальне освітнє явище. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2013. Вип. 7. С. 35–44.
2. Законопроект «Про освіту дорослих». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/kolegiya-mon-rozglyanula-zakonoprojekt-pro-osvitu-doroslih26>.
3. Понятійна характеристика державнополітичної думки / М. М. Трещов та ін. *Цифрове наукове суспільство: соціально-економічні, правові та міжнародні аспекти* : зб. наук. пр. за матеріалами III міжнар. наук. конф. (6 верес. 2024 р., м. Дніпро). С. 50–52.

4. Сидоренко Н., Наумик А., Брагіна К. Особливості функціонування інститутів громадянського суспільства в контексті переходу України до впровадження концепту «сервісної держави». *Theoretical and practical aspects of modern scientific research*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-24.11.2023.13>.
5. Нікітчина С. Освіта дорослих як соціально-економічна та педагогічна проблема. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспектива*. 2013. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2011_3\(1\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2011_3(1)_7).
6. Титаренко Д.В. Сучасний стан громадського управління освітою дорослих в Україні. *Механізми публічного управління*. 2016. № 4-5 (30-31). С. 21–28.
7. Якою має бути політика навчання дорослих в Україні? Аналітичний звіт. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/analytics/yakoju-maye-butyu-polityka-navchannya-doroslyh-v-ukrayini/>.

Цвілий С.М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри туристичного, готельного
та ресторанного бізнесу*

Зайцева В.М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри туристичного, готельного
та ресторанного бізнесу*

Дзяпка А.М.

*здобувач вищої освіти
Національний університет «Запорізька політехніка»*

ТРЕНДИ СУЧАСНОГО ТУРИЗМУ В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ОСВІТІ

Анотація. Досліджено реалії туристичної університетської освіти. Представлено розуміння інноваційного освітнього середовища. Структуровано базові задачі, які вирішуються у процесі навчальної та науково-методичної роботи кафедри університету з надання туристичної освіти. Запропоновано комплекс методів щодо інноваційного розвитку потенціалу випускників спеціальності